

Om 2. politikop (Finland)

Gunnar Frick
Storg. 45
4890-Grimstad
Telf. 041/ 42 444

103826

i september 1990.

Kjære Bjørn Østring !

Jeg takker for ditt brev av 5.d.m. der du ber om opplysninger vedrørende 2.Norske Politikompani. Det er dessverre ikke så mye jeg kan fortelle om dette kompaniet. Jeg var med i det i utdanningstiden, men fulgte Regiment Norge fra troppeøvelsesplassen Grafenwöhr ved Auerbach i Bayern til Kroatia og Narvafronten der jeg ble såret og etter lasarettopphold dimitert sist i juli 1944, da var 2.Politikompani etter innsats i Finland allerede kommet tilbake til Norge for flere måneder siden..

Jeg hørte aldri noe om at 2.Politikompani skulle til Viken Bataljon av Den norske Legion. Vervingen til politikompaniene gikk ut fra Politidepartementet med klart løfte om at fronttjenesten skulle finne sted i Finland. Kontrakten var tidsbegrenset, og alle som meldte seg ble registrert som tjenestemenn i politiet og fikk lønn som politifolk.

Dette med tilknytning til den norske politietaten hadde ingen betydning hverken under utdanningen eller innsatsen. Kompaniet var en enhet i Waffen SS uten tilknytning til tyske polititropper.

2.Politikompani ble samlet i en leir i Holmestrand i februar 1943 og tok fatt på den første grunnutdannelsen der. Etter to-tre uker ble kompaniet overført til til Sennheim i Elsass. Selv var jeg ikke med i Holmestrand, men kom til Sennheim direkte fra Oslo i mars 43.

Kompaniets sjef var rittmester Egil Hoel, major i det norske politi. Øvrige offiserer var, som du nevner, løytnant Othar Lislegaard, fenrik Waksvik og fenrik Bech, alle politioffiserer. Bech var politiløytnant og fungerte som adjutant for kompanisjefen. Før avreisen fra Oslo marsjerte 2.Politikompani ført av Hoel opp foran slottet der Quisling med adjutant mønstret avdelingen og sa noen ord til avskjed.

Under grunnutdannelser i Sennheim ble kompaniet overtatt av SS-

offiserer og underbefal, som var knyttet til forlegninger der. De nevnte norske offiserer var tilstede som en slags observatører og bar sine norske politioffisersuniformer.

Øverste sjef i Sennheim var en eldre tysk offiser, Standartenführer Fick, kompanisjef ble den finske Hauptsturmführer Ittälä. "Spiess" var Ober- eller Hauptscharführer Bollwinkel og troppsførere et par eldre tyske underoffiserer. Jeg husker spesielt Hauptscharführer Rapp, en liten mann med stor keiserWilhelm-bart. Rapp var veteran fra første verdenskrig og dekorert med Die Goldne Tapferkeitsmedaille, den høyeste utmerkelse menige og befal kunne oppnå dengang.

Det er riktig at Thoralf Gjølberg ble kommandersersjant, men jeg husker ikke ham fra Sennheim. Han kom først med i Grafenwöhr. Helge Wiig hadde underoffisersgrad, ville ikke ha noe mer, etter hva han selv fortalte, til tross for at han var norsk fenrik, som Bech og Waksvik.

5-6 av guttene i 2.Politikompani hadde vært med i regiment Nordland under felttoget i Russland og var dimitert sommeren 42. De hadde meldt seg på ny.

Jeg husker av disse "Sturmmänner" Johan Gundersen fra Grimstad, Jørgen Johannessen fra Oslo og Kåre Berger fra Oslo.

Jørgen Johannessen har jeg truffet i Oslo, han drev et tekstilagentur, en fornuftig kar som sikkert, om han lever, kan gi opplysninger om 2.Politikompani under innsatsen i Finland.

Utdannelsen i Sennheim var, som nevnt, ren grunnutdanning - marsjøvelser, formaleksersis, ingen våpenopplæring -

Det var ideologisk undervisning og sport med to tyske sportsinstruktører. Jeg var en av flere som tok Reichssportabzeichen - det har jeg fremdeles - I den sammenheng husker jeg 10 000-meterløpet med start i leiren, gjennom småstedene Tann, Ober- og Nieder-Asbach.

En tysk professor kom til Sennheim og holdt foredrag for kompaniet i leirens aula. Det var professor dr. Guenther fra München eller Nürnberg. I to timer talte han interessant om folkestammene og deres opprinnelse, uten i det hele å nevne ordet rase.

Tilhørerne hadde ulike forutsetninger til å følge med. For de yngste, uten tyskkunnskaper, ble timene i aulaen litt av en prøvelse. En 16-åring fra Kragerø på plassen foran meg, satt dypt sammensunket og snorket, allerede midt i foredraget.

Er det: Johan Th. Simonsen
Fødselsdato: 13. 5. 1912
Sikksfor?

Dr. Guenther var ledsaget av sin norskfødte kone. Hun hadde gått i gymnasiet ved Skien Katedralskole sammen med Quisling. Jeg husker et annet foredrag i den ideologiske opplæringen. En tysk Ober-eller Hauptscharführer "foreleste" om "Germanisering av Øst-rommet". Jeg stilte etterpå en del spørsmål og bragte "ideologen" i stor forlegenhet da han skulle svare. Guttene i kompaniet var enige. Vi nordmenn hadde oppgaver nok i vårt eget land, ikke en kunne tenke seg til å overta "Grund und Boden" i Russland.

1.mai, Tag der Arbeit, hadde leiren besøk av jenter fra Bund Deutscher Mädel. De fremførte folkedans rund Mai-stangen og sang "Der Mai ist gekommen...."

Midt i mai sa 2.politikompani farvel med Sennheim og ble satt i marsj pr.jernbane til troppeøvelsesplassen Grafenwøhr og Regiment Norge, som var under oppsetning der. Vårt kompani var den første, fulltallige enhet i regimentet.

Offiserer, underoffiserer og menige fra den i Mitau (Jelgava) dimiterte Norske Legion, dvs. de som valgte fortsatt tjeneste, var nettopp kommet hit da politikompaniet innfant seg.

Rittmester Hoel ble med til Grafenwøhr. Jeg husker ham den første tiden der, men jeg antar at han var tilbeordret staben i det III.Germanske Korps under Obergruppenführer Steiner. Hoel ble, som du sikkert vet, i Regiment Norge, avanserte til Obersturmbannführer og hadde en tid føring av en divisjon på østfronten.

Waksvik fungerte som kompanisjef, Bech var troppsfører.

Jeg husker Lislegaard, norsk krigsskoleoffiser, foreleste om "haubitseren" en varm sommerdag i leiren, fremdeles i norsk politiuniform.

Allerede ved ankomsten til Grafenwøhr protesterte flere i kompaniet. De hadde meldt seg til tjeneste i Finland, ikke til regiment Norge. Det ble ro etter forsikringer om at i Grafenwøhr skulle våpenutdannelsen foregå sammen med regimentet. Når der var avsluttet, skulle 2.Politikompani bli satt inn i Finland.

Jeg har ingen kjennskap til om Jonas Lie hadde noen innflytelse vedrørende 2.Politikompanis opplæring og frontinnsats.

Jeg erindrer at jeg så Jonas Lie engang i Grafenwøhr i Hauptsturmm-

führer's uniform. Guttene fra legionen fortalte at Jonas Lie på den tid var både nikotin- og alkoholforgiftet og skulle til avvendingskur....

I Grafenwøhr fikk 2.Politikompani, tilhørende I.bataljon, regiment Norge med Finson som kommandør, våpenutdannelse i sterkt tempo gjennom den varme, fine sommeren 1943.

Regimentet var i Grafenwøhr frem til slutten av august, da ble det satt i marsj til Kostajnica i Kroatia der sluttutdannelsen skulle foregå, kombinert med beredskap i partisankrigen.

Som allerede nevnt, fulgte jeg med til Kroatia og var allerede ute av tjeneste i politikompaniet og overført til regimentets stabskompani i Grafenwøhr på et tidlig tidspunkt.

Jeg var ikke tannlege dengang. I 1940 hadde jeg tatt eksamen ved Oslo Handelsgymnasium. I 1949, etter eksamen artium som privatist ved Oslo Katedralskole, ble jeg tatt opp som student ved Norges Tannlegehøyskole.

General Steiner sørget for at 2.politikompani fikk dra til Finland, slik det hadde forpliktet seg til da det ble satt opp.

Noen fulgte med til Kroatia, men fant seg ikke til rette i tjenesten der. Etter protester og søkrader, fikk de dra fra Kostajnica til Finland i september/oktober 1943. Jeg var nede og tok farvel med karene, da de stod "abmarschbereit" på plassen utenfor Hotel Central i den nevnte kroatiske byen ved elven Una på grensen mot Bøsnia.

Av de som var med i kompaniet kan jeg nevne: Bjørn Falchenberg, (A) Ørnulf Myklestad, Jørgen Johannessen og Helge Wiig.

Stort sett er dette hva jeg kan meddele. Jeg kjenner et par av "veteranene", bosatt i Kristiansand (Skaiaa og Torjus Rike).

Om det er ønsket, kan jeg ta kontakt med dem og muligens frem-skaffe flere opplysninger.

1) se det: Janna Skjær, eller Erling Skjær, Gylden gt 21. f. 12. 19. Politi
Ejle. f. 1916. Løyenb. f. eller Torbjørn Skjær, Holberggt 62.
f. 9/11. 24. Huginn. 1897. Vest-Hyder

Med vennlig hilsen

Gunnar Frøen

2) Torjus A. Rike f. 20/4 24.
politiskansatell. (også frit H. W. gt 63. Kv Sand. Kjørb.)
13x Bille i Kalle.